

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4133

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

841

P A T R I S T I C I .

842

CCXLIV. VII. C. 25.

nardianus edit. Opp. Paris. 1690.
 T. V. p. 735. praefixa hac crisi
Mabillonii: *Non est Bernardi*
Episcopos universosque Praelatos
fratres appellare, quanto minus
diabolos &c. ut fit in isthoc Sermo-
ne. Quoniam vero in editione illa
Praefatio deest, eam hic adtexam.
Rogasti me iam sepius o cultor pau-
perum christi deuotissime quatenus
sermonem Bernhardi abbatis cla-
reualensis in concilio remensi ad
episcopos habitum litteris demanda-
tum tibi transmitterem quod ual-
de difficile immo impossibile pene
michi uidetur. eo quod non solum ante
tot annos. uerum ab heri et nudi-
us tercius audita si arcus memo-
riæ non recondantur. facillime obli-
uioni tradantur. Quindecim quippe
anni transacti sunt. ex quo sy-
nodus illa habita est. (Habita est
anno 1148. anno itaque 1163.
haec scripta sunt) Sed quia de-
uidus tua fide que per dilectionem
iam frequenter bonum operata est
in me negare nequeo quidquid po-
stulaueris. rogo te per caritatem
christi ne me ista dictasse sincerita-
ti tuæ prodas. neque commendatum
tibi sermonem alieno uel inuidio
communices. quia non uerbum ex
uerbo uti tunc in sermone isto pro-
lata sunt. sed seriem materiei vix
tenere potui. Itaque cum confes-
set sacer ille conuentus. et ut ue-
rum fatear pre multitudine archie-
piscorum. episcorum. abbatum.
prepositorum. et aliorum clero-
rum pene innumerabilis. stans su-
pra memoratus abbas a dextris pa-
pe uenerandi eugenii indicio silen-
tio sic exorsus est.

Codex chartaceus lat. Sec. 182

XV. Folior. 207. f. per duas co-
 lumnas scriptus complectitur se-
 quentia: I. Commentaria D. Hiero-
 nymi in *Jeremiam* hac inscrip-
 tione miniata: *Incipit Prologus*
beati Jeronimi presbiteri ad euse-
bium In explanationem Iheremie
prophete. Post explanationem duo-
decim prophetarum &c. Finis: De-
dit dona hominibus. Legitur T.
IV. Opp. edit. Vallars. col. 833.

II. fol. 98. *Incipit explanacio*
in lamentationes ieremie prophete.
Liber I. de primo alphabeto et se-
cundo per Jeronimum: Initium
Praefationis: Habes in lamenta-
tionibus ieremie quatuor alphabeta
&c. usque ad illa verba: per
quem uenitur ad regnum sempiter-
*num, excerptum est ex Hierony-
 mi epistola ad Paulam, quae ha-
 betur edit. supracit. T. I. col. 144.*
et totus hic Tractatus libris III.
constans, Hieronymoque falso ad-
scriptus extat inter Supposititia
T. V. edit. Maur. col. 801.

III. fol. 121. p. 2. absque ti-
 tulo sequitur Hieronymi *Expla-*
natio in Daniellem. Praefatio incipit: *Contra prophetam Daniel-*
lem duodecimum librum scribit
Porphyrius &c. Ultima Commen-
tarii, qui edit. Vallars. T. V.
col. 617. legitur, verba sunt:
quid ei respondere debeamus.

IV. fol. 157. Commentaria in
Cantica Canticorum absque titu-
 lo. Initium Prooemii: *Donum sa-*
pientie cum Salomone poscente a
vero pacifico postulata consequi &c.

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4133

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

843

C O D I C E S

844

Honorii Augustodunensis sunt, legunturque in *Bibl. PP. Lugd. T. XX. p. 1153.* sed Scrip-
tor noster fortasse *Tribemium* secutus hanc clausulam miniatam subjecit : *Explicit Orosius super cantica finitque per manus Pauli de Slawikowicz Anno domini M° CCCC° XVIII° feria III in die anne qui pro tunc vices gerebat in Gyczin.* Verum cujus ? facine Curionis ? Finis praete-
rea Commentariorum ab impres-
fis abludit. Nam post verba : et separatio bonorum ac malorum, ad-
texitur lacinia 9. linear. parum, ut videtur, pertinens, hoc ini-
tio : *Ascendens autem in altum captivam duxit captiuitatem &c.*

V. fol. 195. *Articulus tertius*, isque , ut in margine additur , *principalis majoris* cuiusdam Ope-
ris de Versionibus Bibliorum abs-
que Autoris nomine. Initium est hujusmodi : *Stabilita siquidem translacione Jeronimi tamquam ue-
ra, in duobus articulis prelibatis, superest ad tertium procedendum, istum videlicet, Vtrum sicut Je-
ronimo licuit ab hebreo et greco in latinum transferre sacrum cano-
nem, ita liceat ipsum in alias lingwas minus principales et famo-
sas transferre.* Et quamvis iste articulus in temporibus patrum no-
strorum nullatenus in dubium uer-
tebatur, modo uero tam grandis dubitacio oritur super illo, quod duo ualentes doctores huius kathe-
dre quasi in ista materia totum tempus lecture sue consumebant,
quorum unus ad articuli partem negatiuam arguebat per aliquot ar-

gumenta , alter uero succedens ad articuli partem affirmatiuam argue-
bat nescio per quot argumentorum uigenarios. Neuter tamen apperuit scole quid uoluerit ultime in ma-
teria articuli diffinire. In pertrac-
tando igitur bunc articulum sic pro-
cedam. Primo quidem recitabo quedam argumenta primi doctoris. Secundo adiciam plura de proprio ad partem articuli negatiuam. Et 3to pro modulo meo soluam argumen-
ta que fiunt ad oppositum articuli antedicti. Atque haec quidem XXIV. Capitibus strenue exe-
quitur. *Anglum esse Autorem et quidem Oxoniensis Academiae Doctorem , omnia persuadent , praecipue, quod pro Bibliis an-
glice vertendis depugnet unice , tum , quod gentis illius autores complures, puta: Bedam, Rog.
Baconum , Rich. Hampolium , Rich. Armachanum , Ranulphum Higedenum Cestr. in subfragium vocet.* Tempus scriptio-
nis inde eruitur , quod c. VIII. haec legas: *Bone memorie dominus Wil-
lielmus (Johannem vocat Tanneri Bibl. p. 711.) Thoresbi archie-
piscopus eborac. quartus a presenti fecit fieri per quendam reuerendum uirum cognomento gaitrik quendam tractatum conscriptum in uulgari in quo continentur articuli fidei , in quo eciam de septem peccatis mortalibus pertractatur , de septem operibus misericordie , quem tractatum per paginas precepit laicus ad eorum instrucionem &c. Idem legas ex vet. Mspto apud Tannerum cit. John Tho-
resby archbishop of York did do
draw*

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4133

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

845

P A T R I S T I C I .

846

draw a treatise in English by a worshipful clerk, whose name was Gatrike, in the which were contain'd the articles of bileeve, the VII dedly Sinns, the VII works of mercy, the ten commandments. And sent them in small pagines to the commin people to learn it &c. atque hinc suspiceris, Tractatum nostrum etiam anglice redditum extare in Cottoniana p. 92. n. 71. sub titulo: *De versione Scripturarum in linguam vernacularam, Anglice, ex libro in biblioteca Wigorniensi, et in Bodleiana p. 180. n. 3901. An ancient Ms. concerning the Translation of the Scripture into English.* utrobique absque Autoris nomine, quod hac ratione vel ipsis ejus Popularibus mansisset ignotum. Verum, ut ad scriptio- nis tempus redeam, cum autor Thoresbium quartum a presenti Archiepiscopum nominet, liquet, eum sub Roberto Waldby scrip- fisse; hic vero Eboracenses infu- las suscepit 1396. et, ut tardissime, 1399. morte destituit. An- sam porro scriptioni dedisse vi- dentur anglicae Johannis de Tre- visa, et Job. Wiclefi Bibliorum Versiones, quae haud multo ante per regnum diditae non iisdem omnium studiis excipiebantur; quo pertinet illud Antonii a Wood L. II. Antiquit. Oxon. p. 95. Quod quidem Opus (Joh. de Trevisa) ut periculi illa tempestate plenum, sic temerarium potius, quam utile fuit. Sed earum caussam agit Noster, multaque de linguarum genio, de linguae Anglicae aevo

suo conditione, de Interpretis officio &c. adfert, quae palam legi mererentur. Juvat quaedam excerpere. C. 3. *Latini quia uidetur eis latinum suum sufficere, grecum, quod est ydioma excellen- tius, recusarunt. Sic etiam gram- matici nostri temporis linguam gal- licam, qua priores grammatici con- struere solebant, ex toto tamquam sibi inutilem deserunt, sicque mul- ti optant, quod fieret in placitis (Placet, libellus supplex) nostris gallicanis.* C. 8. *Quid queso placet tibi dicere de gallicis, teutonicis et hispanis, qui omnes in suo vul- gari habent, et habuerunt bibliam a tempore, cuius memoria non exi- sit. — Audiui a quodam vene- bili viro allemanno, quomodo qui- dam flamungus Jacobus de Mer- land appellatus transtulit totam bibliam in suum flandicum, super quo a suis emulis impetus curiam Romanam pecijt, ubi facta propo- sitione precepit papa librum exami- ni tradi, quod et factum est. De- dum autem comperta est transla- cion tam fidelis, quod dimissus erat libere in confusionem emulorum.* — Narrat idipsum Jac. Usserius in posthuma Hist. dogm. Scriptu- rar. et Sacr. vernac. p. 195. ex fragm. Bibl. Wigorn. unde magis confirmor Codicem Cotton. suprac. nostrum esse Tractatum. *Ipse babeo unum libellum de ex- posicione euangeliorum quampluri- morum per anni circulum in vetu- stissimo anglico, quod uix aliquis hominum iam vivencium sufficien- ter intelligeret propter imixtionem linguarum alienarum nostro angl- co.*

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4133

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

847

I CODICES

848

co. Anglofaxonum puto. C. 14. Greci in loquendo utuntur articulo, latini vero non — utuntur et gallici articulo, anglici vero multis articulis, et tamen, quod dicimus in anglico, possimus exprimere in latino, ideoque audiui, quando in scolis grammaticalibus eram, quod, quando aliquid prius dicebatur in anglico, quod postea dicetur in latino, solebat a magistro dici: transfer mibi hoc in latinum, quod melius, ut mibi uidetur, dicitur, quam quod diceretur, sicut multi dicunt: fac seu compone mihi istam latinitatem. &c.

Codicem utrinque ambit *Diploma membraneum*, quo *Petrus de Tassnowicz* Canonicus Ecclesiae S. M. V. in *Wolfgramskirchen*

et Rector Ecclesiae Parochialis S. M. V. — — *Paulum de Slawikowicz*, qui Codicis hujus saltem Partem, ut vidimus, scripsit, Baccalarium in artibus Vniuersitatis *Pragensis* autoritate sibi a magnifico et potenti domino *Ganfrido de Barra* Comite Palatino delegata Tabellionem creat. Delegatio data est *Rome apud sanctam Mariam in transyberim*. Anno Domini millesimo Trecentesimo Sex — — (1363) Indictione prima die prima mens. Octobr. Ganfridum *Duvassiv* Scotum habeo.

Denique in utraque theca interiori extat *Fragmentum Poematis ethici* in titulos miniatos, ut videtur, olim divisi. En specimen:

*Quod omnia veniunt de quinque fluminibus.
Omnis peccati sunt fontes quinque notati
Omne genus sceleris de quinis fontibus exit
Primus fons est cor hominis meditatio prava
De quo procedit hanc delectatio firmat
Consensus sequitur et rem deducit in astum &c.*

CCXLV. VII A. 8.

²⁶ Codex membraneus lat. Sec. XV. Folior. 333. f. max. quondam *Matthiae Corvini* digna hoc Principe magnificentia, seu calamus, seu penicillum auro coloribusque divitem spectes, adornatus. Fol. 1. pag. 2. hic Titulus in eleganti pictura literis aureis quadratis adparet: *In hoc Volumine continentur Comentaria Divi Hieronymi in Ezechielem Prophetam*. Supra scutum *Hungariae*, infra Leo stans erectus et

dextro pede anteriori coronam praferens conspicitur Insigne paternum *Comitatus Bisztricensis*. Fol. 2. frontispicium artificiosissime pictis Provinciarum Scutis, aliisque parergis splendidum hanc auream exhibet epigraphen: *Incipit Prologus Sandi Hieronymi in Ezechielem Prophetam ad Eu-stochium*. Litera initialis S. Patris imaginem habitu Cardinalitio continet. Ita et quivis XIV. Librorum ornatum suum in fronte habet. Ad calcem Calligraphus insignis nomen suum adjecit: *Nicolaus*